

שיעורי "היא שיחתי" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה".

הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד.

מטרת השיעורים לעורר שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

מנחות לה היא שיחתי

נושאים לשיחה ודיון
לקחת מדרך הגמרא אל משעולי החיים

ישתעבדו אלינו, זה יהיה מחמת הכוח של מצוות ציצית, הגויים יאחזו בכנפות הציצית של כל אחד מישראל ויבקשו לעבוד אותו. שנזכה לראות את ישועת ה' בשלימות ובקרוב.

העמקה | מתורתו של הגר"א גולדשמידט שליט"א
על השייכות בין ציצית ללוח

והנה, במסכת בבא בתרא למדנו שמתי המדבר הינם עטופים בציצית. הרבה ראשונים למדו מכך שיש לעטוף את המתים בטלית מצויצית. נשתברו על זה קולמוסים.

מדוע באמת דוקא מצוות ציצית שייכת גם אל מתים?

אגלה לכם מה שלימד אותי **הגאון רבי אריה גולדשמידט שליט"א**.

במדרש תהלים כתוב, שכשרבקה ראתה את יצחק "ראתה אותו הדור ביותר, לבוש ומעוטף בציצית, ודמותו כמלאך אלהים, אמרה לאליעזר 'מי האיש הלזה, מאי הלזה, הדור כמו הלוח'."

הרי שכשבאו חז"ל להגדיר טלית של ציצית כדבר 'קדור', השוו טלית אל 'לוח'.

מה זה לוח? זה שם של אגוז. אבל גם של עצם אדם שאיננו כלה לעולם, וממנו תחיית המתים. זהו גם של עיר שלעולם אין בה מיתה.

בספר שופטים פרק א מתואר כיבוש בני יוסף את נחלתם "והם תרו את העיר בית אל, ששמה לפנים לוח", ואמרו חז"ל בסוטה מו, ב: "תניא היא לוח שצובעין בה תכלת, היא לוח שבא סנחריב ולא בבלה, נבוכדנצר ולא החריבה, ואף מלאך המות אין לו רשות לעבור בה, אלא זקנים שבה בזמן שדעתן קצה עליהן יוצאין חוץ לחומה והן מתים".

אז הציצית היא הדורה כמו לוח, והיא נעשית בעיר לוח, ולכן גם בה לא שייכת המיתה. היא סמל הנצחיות.

כך שמעתי מהגאון רבי אריה גולדשמידט שליט"א **שכתב מאמר ארוך ויפה על זה. המעוניין ידרשנו מעמי.**

התבוננות | בין תפילין לציצית

בדפים אלו אנו עוברים מסוגיית תפילין לסוגיית ציצית. במבט ראשון זה נראה לנו מתאים "ציצית ותפילין" הם תאומים סיאמיים, לא? האמת שממש ממש לא.

ציצית ותפילין - הם שני קצוות קיצוניות.

התפילין משמשות להביא את האדם לשיא קדושתו, לכן הן מתאימות רק כאשר האדם בפסגת הנקיות הפיזית והמחשבתית, בלי שום היסח הדעת וקלות ראש.

הציצית - בדיוק ההיפך. היא המצווה המלווה את האדם לתוך מקומות מטונפים, בית מרחץ ובית כסא. וידועים דברי הביאור הלכה שאין לקיים מצוות בבית הכסא כגון לשמוע קול שופר, ואפילו הכי מצוות הציצית לא נפרדת ממנו אפילו באותה שעה. [ראה לקמן שאפילו המתים מתעטפים בציצית].

הציצית מלמדת את האדם שכל בוך או טינוף לא יכול לנתק אותו מהקב"ה, הוא תמיד נשאר בן המלך שנושא את חותמו על בגדיו.

[יש מפרשים שלכן התעורר קורח לטענתו "כי כל העדה כולם קדושים" רק לאחר פרשת שלח, שכן שם למדנו על מצוות ציצית "והייתם קדושים לאלקיכם", כל יהודי נושא עליו חוטי תכלת, אם כן, "כל העדה כולם קדושים ונתוכם ה'"].

אקטואליה | ההתעוררות למצות ציצית בשנתיים האחרונות

מאז שמחת תורה תשפ"ד החלה התעוררות גדולה בקרב כל שכבות העם לזכות במצוות ציצית. מפורסמות התמונות של יהודים הקושרים ציציות למדים צבאיים בשביל החיילים שבחזית. לא בכדי בחרו יהודים להתחזק בפרט במצווה זו, שכן היא מבטאת את הליווי של הקב"ה בכל מקום ובכל מצב.

חז"ל אומרים שההתגברות שלנו על האומות לעתיד לבוא, מה שהם

עלון "היא שיחתי" מיסודה של אגודת "לוחמי הדף" בראשות ידידי הרב אהרן צופיוף לחיזוק ועידוד עמידה באתגרי לימוד הדף היומי. מרגיש בודד במערכה? מנסה לעמוד בקצב ולא מצליח? הצטרף אלינו, איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק! להצטרפות לקבוצות השונות של "לוחמי הדף" צור קשר במספר 054-824-9119

חריפות | גם כשאתה "ישמעאלי" תתעטף בטלית!

והנה, הדור הכי "מפוספס" בהיסטוריה היהודית, הוא "דור המדבר". הם ראו את כל המראות הגדולות אבל נשארו מחוץ לארץ הקודש. חז"ל דנים האם יש להם בכלל חלק לעולם הבא.

אבל כאשר ראו אותם עטופים בציצית, הם מלמדים אותנו שגם במצב הכי מיאוש, מת נשכה במדבר מחוץ לארץ ישראל ומחוץ לעולם הבא, אין הקב"ה עוזב אותנו, וכפי שאמר רבי אליעזר שעליהם נאמר "ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על ראשם".

הגה"צ רבי אורי זוהר זצ"ל היה אומר מדוע מתעטפים בטלית כ"עטיפת הישמעאלים"? כדי לומר לאדם: גם אם נראה כלפי חוץ כישמעאלי ח"ו, עדיין הציצית עמך!

הרחבה | מדוע ממהרים לקפל הטלית במוצאי שבת

מעניין שאת הלוח מאכילים עם צאת השבת. מדוע? כי במוצאי השבת חלק מנשמתנו מסתלקת, כביכול אנו מתים-למחצה בלי השבת. סעודת מלווה דמלכה מסמלת את המשך הקיום מחיי השבת גם כאשר אנו מתים בימות החול. מי שידע להמשיך את קדושת החיים אל ימי המיתה, זוכה להזנת עצם הלוח שתפקידה להמשיך את נקודת החיים גם בזמן המיתה.

ומה מאד מתאים שבמוצאי שבת מיד מתעסקים בקיפול הטלית, כמו שכתבו הקדמונים. אולי בגלל השייכות בין הלוח ומלווה דמלכה, לבין הטלית שגם היא ממשיכה עם האדם גם בשעת מיתתו.

מפתיע | התכלת כלל לא נעלמה!

יהודים צדיקים וחכמים לא מעטים סבורים שהם מצאו את התכלת האבודה. יש הגיון רב בדבריהם, אע"פ שאין לנו אלא מה שיורונו רבותינו. אני רוצה לצאת מהנחה (סבירה) שהם צודקים ולהשתמש בזה כמשל מזעזע:

התכלת נגנזה ונעלמה לה, כך כתוב בחז"ל.

לאן היא נעלמה? איך היא נעלמה? לא ידענו. נעלמה!

מה התברר? שהיא הייתה "מול האף שלנו" אלפי שנים, והקב"ה "סגר לנו את העיניים". ידענו תמיד על קיומם של החלזונות הללו, אבל סברנו שהצבע המופק מהם הוא סגול. מדוע סברנו כך? כי כשערכו ניסויים בחלזונות הללו - עשו זאת תמיד בתוך חדרי מעבדה סגורים. כשהקב"ה החליט הוא פתח לנו את העיניים. מישוה הוציא צנצנת דם חלזון החוצה אל השמש, והנה, הפלא ופלא התגלה צבע התכלת לו ייחלו דורות רבים.

הוא לא נעלם לנו כלל! אנחנו היינו עיוורים!

גאולה | היינו כחולמים!

כך תיראה הגאולה, יום אחד נפתח את העיניים ונגלה שבכלל לא היתה כאן גלות. העיניים שלנו היו סגורות.

מעניין לדעת | ציצית בקריעת ים סוף!

הראב"ה בסוכה ס' תרפג כותב אגדה מפליאה: בני ישראל ירדו לים סוף כשהם מעוטפים [בציצית] וזה הגין עליהם מלפניהם ומלאחוריהם. הוא כותב זאת כדי להסביר את ה"קטן יודע להתעטף" דהיינו להשליך ב' כנפות מלפניו וב' מלאחוריו ולאחוז כשורה בשעת ק"ש.

המגיהים במהדורות השונות ציינו שכך נמצא במדרש שהביא הרוקח שסא והביאו הבית יוסף בסימן ח'.

אבל באמת כשפותחים בפנים רואים שאין זה כלל אותה אגדה. כך כתוב ברוקח הנ"ל:

"כשמתעטף משליך הכנפות לאחוריו כדאיתא במדרש אבכיר בפסוק והמים להם חומה שהכריז גבריאיל למים שאחריהם הזהרו שעתידין להשליך ציצית לאחוריהן וקשר של תפילין".

וכמובן ששם לא נזכר שהם היו מעוטפים, וגם כלל לא מדובר על כך שהכנפות מכל הצדדים, אלא אדרבה שבשעת העיטוף כל הכנפות לאחוריו [ומשאר הצדדים הגינו מצוות אחרות, כמו שכתוב במדרש שם: ברית מילה מלפניהם, ספר תורה מימין, ותפילין של יד משמאל].

אבל בראב"ה מבואר שירדו כשהם מעוטפים בציצית שתגן עליהם מכל צדדיהם. ולפי מה שהסברנו הדברים מובנים היטב, שכאשר היה עליהם הקטרוג הגדול של "הללו עובדי ע"ז" נאחזו בציצית שהיא מבטאת את הנקודה הנסתרת שיש בכל יהודי רחוק ביותר.

ובאמת מצאנו שקיימו עיטוף הציצית קודם מתן תורה, עיין ברא"ם לרש"י עה"פ חותמך ופתילך, שהשמלה של יהודה נקראת פתילך ע"ש פתילי הציצית שהיו בה. ע"ש. [והרי רק האבות קיימו התורה קודם נתינתה. אבל על השבטים לא שמענו אלא במצוות ציצית זו, משום שאפילו המתים שאינם חייבים במצוות שייכים בה].

ד"ר ברוך סטרמן בספרו (המומלץ!) "לטעום מהשמים" מסכם זאת כך:

לאורך מאה וחמישים שנה סירבו גדולי תורה שחקרו את הנושא לוותר על העמדה המסורתית שעל פיה צבע התכלת היה צבע השמים, בניגוד לעמדה האחדה של הארכיאולוגים, הביוכימאים והמומחים להיסטוריה יוונית ורומית. עד שבא אוטו אלסנר והראה שבטכניקה פשוטה, שאין נדרש לה שום דבר שלא היה בעולם העתיק, אפשר להפוך את צבע החילזון מסגול לתכול.

אמונתו של הרב הרצוג דרבנה כימאים וביולוגים לחתור להבנה מעמיקה יותר של חלזונות הארגמון ושל הצבעים שהם מניבים. כדי להגיע להבנה זו נדרש ידע בביולוגיה של חלזונות, בכימיה של חומרי צבע ובפיזיקה של הצבע. בהתכנסות נדירה ומופלאה של קווים שנראים היו כמקבילים, חכמי המדע וחכמי התורה הגיעו לבסוף לידי מסקנה אחת.

ציטוט | דבריו המרטיטים של המשך חכמה

בדף שלנו אנו לומדים על כך שמצוות "לבן" היא בחוטים העשויים ממין הבגד דווקא. מה המשמעות של זה? שהחוטים הם 'המשך' של הבגד.

נראה שהדברים יובנו על פי דברי המשך חכמה בסוף פרשת שלח שמצוות ציצית מזכירה לנו שאנחנו באמצע "אריגת" הבגד של עולמנו.

אני מצטט כמה שורות מדבריו הארוכים והעמוקים (שווה לפתוח ולעיין בפנים!):

"...ולכן העיר הבורא אותנו במצות ציצית, ולהורות כי המציאות היא בגד, שמשני צדדיו יש עדיין חוטים שעדיין לא נארגו. ולכן צריך גדיל וענף, והיינו להורות שגם בפעילות שהאדם יעשה בבחירתו בחיים ובטוב ולהלך בדרכי ה', גם בזה עזר ממרום תסעדהו. וגם בזה היא נארג קצת מהשי"ת, ומסיועו הא-להי להתעורר לבא לטהר. ואתה בן אדם הכן לבבך לבלי לכת אחרי העין והלב, ולתת רסן בעד התאוות החומריות ולדבק בהשי"ת. ובכל דבר מחלקי הבריאה יעשה מצוה מקשרת אותך להשי"ת, וכמאמרם בתורת כהנים: אין לך דבר שאין בו מצוה למקום. ובזה יפיקו ברכה כל מעינות הטבע על פי ההשגחה הא-להית לבלי די, ותצא הבריאה לשלמותה האמיתית כפי כוונת השי"ת. ואתה בן אדם, אם תארוג את הבריאה תיעשה שותף להשי"ת במעשה בראשית..."

לפי זה מובן שיש קפיצת שיהיו חוטי הציצית הלבנים עשויים ממין הבגד, כביכול לא נשלמה עדיין אריגתו השלימה.

אבא שלי הגאון שליט"א רגיל לספר על אדם שהלך ביער, ולפתע הופיעה מולו להקת זאבים מאיימים. הוא החל לרוץ, והם אחריו... רעיון צץ במוחו - הוא זינק על גזע עץ גבוה והחל לטפס במהירות... הזאבים, שאינם יודעים לטפס על עצים, התאספו סביב הגזע והביטו מעלה בפיות פעורים ובעיניים זועמות... הוא הביט למטה ונחרד... לפתע מעדו רגליו, הוא החל ליפול מטה. הזאבים החלו לנבוח בהתלהבות, אבל באורח נס, הוא הצליח לתפוס בשתי ידיו את אחד הענפים ברגע האחרון.

הוא נשאר כך תלוי למעלה מהמתין שיבואו לחלצו...

ואז הופיעו זבובים וטיילו על פניו... הם הציקו לו מאוד. הוא לא היה יכול לסלקם בידי שתפסו בענף ונענע את ראשו מצד לצד, אך ללא הועיל. הזבובים עקשנים הם... מלמטה נשמעו הנביחות המאיימות, ידיו כאבו ודאבו, והזבובים... אוי, הזבובים...

והנה, חלום! הוא מתעורר מחלומו ומגלה שהוא שוכב בנחת במיטתו החמימה. אין עצים ואין זבובים, אין זאבים ואין נפילות, הכל רגוע ושלום... הוא נאנח בהקלה, אה... זה היה רק חלום...

כך תיראה הגאולה, כך יראה פורים. לפתע יעיר אותנו הקב"ה משנתנו, ונגלה שכל הדברים בעולם הזה שמציקים ומפריעים ומרגיזים כל כך, כולם הסתלקו ונעלמו כחלום יעוף - - -

אז יימלא שחוק פינו. היינו כחולמים... הכול היה חלום...

גבורה יהודית | ההתעקשות על מסורת צבע התכלת בניגוד לכל המדענים

אי אפשר לשוחח על מציאת התכלת, בלי לקח נוקב על החשיבות בהיאחזות העיקשת במסורת היהודית.

כבר כמה עשרות שנים גילו אנשי המדע שהיהודים השתמשו בחלזון הארגמון כדי להפיק את התכלת. אלא מה? אלא שהארגמון אינו מפיק צבע תכלת אלא צבע סגול!

מה הסיקו מכאן כל החוקרים?

אתם מנחשים נכון: ש"תכלת" פירושו "סגול".

הגרי"א הרצוג צ"ל שעסק בחקר התכלת, שלל זאת מכל וכל, לא יתכן שהמסורת שלנו "השתבשה בדרך". תכלת הוא הכחול שלנו ולא הסגול!

כך הוא עמד על דעתו מול כל חכמי הטבע במשך שנים.

הוא לא זכה לראות בעולמנו את ההתפתחות המפתיעה: התברר שכאשר מוציאים את נזול הארגמון לשמש - הוא נעשה כחול.